

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 226b/2020

privind interpretarea articolelor 2 alin. (1), 60 alineatul (1),
61 alineatele (1) și (2) și 66 litera a) din Constituție
(autodizolvarea Parlamentului)

CHIȘINĂU
18 ianuarie 2021

DECIZIE DE INADMISIBILITATE
A SESIZĂRII NR. 226B/2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 31 decembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 18 ianuarie 2021 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională pe 31 decembrie 2020 de domnii Mihail Popșoi, Dan Perciun și Virgiliu Pâslariuc, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale.

2. Autorii sesizării îi solicită Curții Constituționale să explice, prin interpretarea articolelor 2 alin. (1), 60 alineatul (1), 61 alineatele (1) și (2) și 66 litera a) din Constituție, dacă Parlamentul are posibilitatea de a se autodizolva prin adoptarea unei hotărâri cu o majoritate calificată (de două treimi) de voturi ale deputaților.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

[...]”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

DECIZIE DE INADMISIBILITATE
A SESIZĂRII NR. 226B/2020

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 61
Alegerea Parlamentului

„(1) Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Modul de organizare și de desfășurarea alegerilor este stabilit prin lege organică.

[...]”

Articolul 66
Atribuții de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

[...]”

Articolul 85
Dizolvarea Parlamentului

„(1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

(2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(3) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(4) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

4. Potrivit autorilor sesizării, autodizolvarea Parlamentului nu este interzisă de Constituție.

5. Autorii sesizării fac trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 10 noiembrie 1997, potrivit căreia autodizolvarea Parlamentului înainte de expirarea mandatului ar fi posibilă doar în cazul în care fiecare deputat și candidat supleant de pe lista partidelor și a blocurilor electorale care au participat la alegeri depun cereri de demisie.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE
A SESIZĂRII NR. 226B/2020

6. Potrivit autorilor sesizării, posibilitatea autodizolvării Parlamentului cu o majoritate de două treimi de voturi nu doar că este conformă cu prevederile constituționale, ci pare a fi o măsură care dă expresie rolului Parlamentului prevăzut de Constituție. Parlamentul poate interveni prin adoptarea de acte legislative oriunde o consideră necesar, cu condiția ca acest lucru să nu contravină Constituției. Majoritatea calificată de două treimi ar fi o garanție a consensului larg vizând chestiunea dizolvării Parlamentului. De vreme ce Parlamentul poate modifica cu două treimi de voturi orice prevedere din Constituție, cu excepția celor care depășesc limitele revizuirii constituționale, pare firesc ca aceeași majoritate calificată să poată decide și dizolvarea Parlamentului.

7. Autorii sesizării susțin că modalitatea de autodizolvare a Parlamentului stabilită prin HCC nr. 31 din 10 noiembrie 1997 este inaplicabilă la modul practic, pentru că Parlamentul actual este ales pe baza sistemului electoral mixt. 50 de deputați sunt aleși pe listele de partid, iar 51 sunt aleși pe circumscripțiile uninominale. În cazul deputaților din circumscripțiile uninominale ar trebui să se organizeze alegeri noi în acele circumscripții. De asemenea, demisia deputaților și a candidaților supleanți de pe liste ar fi lipsită de efectivitate, date fiind dispozițiile Codului electoral referitoare la redistribuirea mandatelor de deputat rămase celorlalte partide, organizații social-politice sau blocuri electorale.

8. Autorii sesizării susțin că în istoria Republicii Moldova a existat o autodizolvare a Parlamentului. În 1993, Parlamentul Republicii Moldova și-a hotărât autodizolvarea, fără ca în Constituția din 1978 să fi fost prevăzută o asemenea prerogativă. Ei mai susțin că de vreme ce Constituția sancționează lipsa unei majorități parlamentare stabile prin dizolvarea Parlamentului, pare firesc ca o majoritate calificată de două treimi să poată decide dizolvarea Parlamentului. Aceștia fac apel la contextul politic al Republicii Moldova din prezent, în special la faptul că majoritatea fracțiunilor parlamentare consideră că Parlamentul trebuie dizolvat și că toate fracțiunile parlamentare au declarat că nu vor face o alianță și că nu vor constitui o majoritate parlamentară.

9. Autorii sesizării afirmă că spiritul Constituției urmărește să fie constituită o majoritate parlamentară care ar investi în funcție un Guvern stabil. Totuși, în situația politică a Republicii Moldova din prezent și în situația în care există o majoritate de două treimi din deputați care susțin că nu vor investi în funcție un Guvern, par ilogice perpetuarea stării de incertitudine și obligativitatea parcurgerii formale a etapelor prevăzute de articolul 85 din Constituție.

10. Autorii sesizării susțin că Curtea trebuie să stabilească „sensul autentic și deplin al normelor constituționale în corelație cu alte prevederi constituționale, pentru a asigura unitatea materiei constituționale, rațiunea și funcționarea instituțiilor, precum și echilibrul puterilor”.

B. Aprecierea Curții

11. Curtea a verificat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

12. Potrivit articolului 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, sesizarea privind interpretarea Constituției ține de competența sa *ratione materiae*.

13. De asemenea, conform articolului 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații în Parlament au competența de a sesiza Curtea Constituțională.

14. Curtea observă că obiect al sesizării îl constituie posibilitatea dizolvării Parlamentului, prin interpretarea dispozițiilor articolului 2 alineatul (1), articolului 60 alineatul (1), articolului 61 alineatele (1) și (2) și articolului 66 litera a) din Constituție.

15. Cu privire la existența unei hotărâri anterioare a Curții prin care au fost interpretate prevederile constituționale sub aspectele invocate de către autorii sesizării, Curtea notează că Hotărârea nr. 31 din 10 noiembrie 1997 conține un răspuns pentru problema de drept a acestei sesizări.

16. Potrivit Hotărârii menționate, Constituția prevede expres încetarea mandatului de deputat în caz de demisie (articolul 69 alin. (2)), iar „în cazul unui dezacord sau al diferitelor disensiuni apărute în activitatea legislativului, dar care nu impun soluționarea situației prin modalitatea stabilită de articolul 85 din Constituție, autodizolvarea Parlamentului înainte de expirarea mandatului nu este posibilă, decât în cazul în care fiecare deputat și candidat supleant pe lista partidelor și blocurilor electorale ce au participat la alegeri depun personal cereri de demisie, ceea ce ar conduce, de fapt, la lipsa cvorumului necesar pentru adoptarea legilor. În cazul blocării procesului legislativ intervine, însă, situația prevăzută în mod expres de articolul 85 din Constituție, când Parlamentul poate fi dizolvat din inițiativa Președintelui Republicii Moldova”.

17. Punctul 2 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 31 din 10 noiembrie 1997 a fost că „dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova înainte de expirarea termenului de patru ani este posibilă numai în condițiile prevăzute la articolul 85 din Constituția Republicii Moldova”. Hotărârea în discuție pune în aplicare regula *In claris non fit interpretatio* (textele clare nu trebuie interpretate) (a se vedea, pentru aplicarea aceleiași reguli, DCC nr. 34 din 19 aprilie 2018, § 24; DCC nr. 14 din 10 februarie 2020, § 16; DCC nr. 60 din 9 iunie 2020, § 31), pentru că articolul 85 din Constituție prevede două cazuri clare de dizolvare a Parlamentului: imposibilitatea formării Guvernului și blocarea procedurii de adoptare a legilor timp de trei luni.

18. În acest sens, cu referire la competența Curții de a interpreta Constituția, Curtea reiterează că trebuie confirmat caracterul neclar al dispozițiilor constituționale care provoacă o problemă de drept (a se vedea

DECIZIE DE INADMISIBILITATE
A SESIZĂRII NR. 226B/2020

DCC nr. 144 din 17 decembrie 2020, §§ 11 și 12). Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că necesitatea interpretării trebuie să fie confirmată prin caracterul incert și neuniform al dispozițiilor constituționale (a se vedea DCC nr. 69 din 27 iunie 2017, § 22; DCC nr. 125 din 15 decembrie 2017, § 19; DCC nr. 96 din 6 august 2020, § 8; DCC nr. 98 din 6 august 2020, § 12; DCC nr. 144 din 17 decembrie 2020, § 12). Sub acest aspect, Curtea subliniază că nu poate proceda la interpretarea unor articole din Constituție atunci când Constituția conține, într-un alt articol, răspunsul la problema ridicată într-o sesizare sau când există o hotărâre a sa care epuizează subiectul. Atât articolul 85 alin. (1) din Constituție, cât și Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 10 noiembrie 1997 conțin soluția pentru prezenta cauză, soluție care nu cunoaște excepții și care, așadar, nu pretinde interpretări.

19. Curtea subliniază că interpretarea sa este o interpretare făcută la modul abstract și are un caracter general. Tot așa cum Curtea nu analizează situații ipotetice, fără argumentarea pretensei neclarității a Constituției (a se vedea DCC nr. 144 din 17 decembrie 2020, § 12; DCC nr. 153 din 22 decembrie 2020, § 27), ea nu interpretează Constituția având în vedere norme infraconstituționale sau conjuncturile politice ale momentului, în condițiile existenței unui text constituțional clar. Din acest motiv, nu pot fi reținute referințele autorilor sesizării la articolul 7 alin. (2) din Legea nr. 1609 din 14 octombrie 1993 privind alegerea Parlamentului (abrogată pe 8 decembrie 1997), care prevedea posibilitatea autodizolvării Parlamentului, la prevederile Codului electoral abrogate ori care sunt în vigoare sau la declarațiile politice ale partidelor parlamentare, care ar facilita implementarea unor strategii politice.

20. Mai mult, Curtea notează că în practicile altor state, invocate de autorii sesizării, în care este permisă autodizolvarea Parlamentului, o asemenea procedură este reglementată expres în textul Constituției. În România, de exemplu, unde nu este reglementată procedura autodizolvării Parlamentului în Constituție, Curtea Constituțională a României a reținut, în Decizia nr. 1177/2007, că încetarea colectivă a mandatului deputaților și senatorilor și a activității celor două Camere ale Parlamentului înainte de expirarea duratei mandatului acestora, precum și declanșarea unor alegeri anticipate pot avea loc numai ca efect al dizolvării Parlamentului de către Președintele României, în condițiile articolului 89 din Constituție. În acest articol din Constituția României, condițiile care trebuie îndeplinite în vederea dizolvării Parlamentului constau în neacordarea de către Parlament a votului de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

21. Curtea reține că articolul 85 din Constituție reglementează explicit dizolvarea ca sancțiune pentru un Parlament inactiv, sub aspectul imposibilității formării Guvernului și sub aspectul blocării procedurii de

DECIZIE DE INADMISIBILITATE
A SESIZĂRII NR. 226B/2020

adoptare a legilor timp de 3 luni. Dizolvarea poate opera doar dacă inactivitatea îi este imputabilă Parlamentului, nu și dacă îi este imputabilă altor autorități publice și actori politici (e.g. lipsa desemnării unui candidat la funcția de Prim-ministru de către Președintele Republicii, omisiunea candidatului la funcția de Prim-ministru de a cere votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și întregii liste a Guvernului, omisiunea Președintelui Republicii de a promulga legile votate de Parlament).

22. Curtea subliniază că, potrivit prevederilor constituționale, atribuția dizolvării Parlamentului îi revine exclusiv Președintelui Republicii [articolul 85 alin. (1) din Constituție], care o exercită doar în condițiile și conform procedurilor prevăzute expres în Legea Supremă [articolele 85 și 135 alin. (1) lit. f)].

23. Prin urmare, în baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind interpretarea Constituției este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. b) și 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 226b/2020 privind interpretarea dispozițiilor articolelor 2 alin. (1), 60 alin. (1), 61 alineatele (1) și (2) și 66 lit. a) din Constituție, depusă de domnii Mihail Popșoi, Dan Perciun și Virgiliu Pâslariuc, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 18 ianuarie 2021
DCC nr. 7
Dosarul nr. 226b/2020*